KLUCZ ODPOWIEDZI · DLA NAUCZYCIELA

Sprawdzian z baroku (język polski)

Grupa A

1. (1 pkt) **D**

2. (1 pkt) **D**

3. (3 pkt) **1. P; 2. P; 3. P** — po 1 pkt za zdanie

4. (3 pkt) **1. P; 2. F; 3. F** — po 1 pkt za zdanie

5. (3 pkt) **1–C, 2–B, 3–A** — po 1 pkt za parę

6. (3 pkt) **(1) sonetami; (2) motyl; (3) świecy** — po 1 pkt za lukę

7. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Świeca, zestawiona z jasną twarzą, oznacza piękną kobietę, a jej płomień — miłość, która przyciąga i zabija. Motyl to zakochany, który sam pcha się do grobu, bo wierzy, że ocali go to, co go spali. Wyrażenie śmierć ozdobna to oksymoron: łączy śmierć z pięknem, bo zguba kryje się w urodzie.
Punktacja: Wyjaśnienie symboliki: świeca / jasna twarz — piękna ukochana, płomień — miłość, motyl — zakochany, który sam leci ku zgubie — 1 pkt. Nazwanie środka: oksymoron (zestawienie wyrazów o sprzecznym znaczeniu) i krótkie wyjaśnienie: piękno, które zabija — 1 pkt. Maks. 2 pkt.

8. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Przez cały wiersz zakochany wylicza podobieństwa między sobą a zmarłym, a w poincie okazuje się, że jego los jest gorszy. Trup niedługo rozsypie się w proch i jego stan się skończy. Zakochany sam stał się wiecznym żywiołem, czyli ogniem swojej miłości, więc nie może nawet spłonąć do końca i rozsypać się popiołem — jego męka nie ma końca.
Punktacja: Wyjaśnienie, że ciało zmarłego wkrótce się rozłoży, więc jego stan się skończy — 1 pkt. Wyjaśnienie, że zakochany stał się wiecznym ogniem własnej miłości, więc jego cierpienie nie ma końca; jego los jest gorszy niż los zmarłego (hiperbola, paradoks) — 1 pkt. Maks. 2 pkt.

9. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Zmienia się tryb życia: z wojskowego na osiadły, z bitew na polowania, z obozów na dworek. Zmienia się też tematyka narracji: z batalistycznych opisów na codzienność ziemiańską, majątki, sejmiki, hodowlę zwierząt. Natomiast nie zmienia się charakter Paska: pozostaje próżny (chwalenie się polowaniami zamiast bitwami), skłonny do awantur (procesy sądowe), powierzchownie pobożny i przekonany o własnej wyjątkowości. Nie zmienia się też styl narracji – gawędziarski, barwny, pełen anegdot. Pasek po prostu przenosi sarmackie cechy z pola bitwy na wiejskie podwórko.
Punktacja: Wskazanie zmiany trybu życia: z wojskowego na osiadły ziemiański (obóz/bitwy → dworek/polowania/sejmiki) oraz zmiany tematyki narracji (opisy batalistyczne → codzienność ziemiańska, majątki, hodowla) (1 pkt); wskazanie stałości charakteru Paska (próżność, skłonność do awantur, powierzchowna pobożność, poczucie wyjątkowości) oraz stałości gawędziarskiego, barwnego stylu narracji pełnego anegdot (1 pkt).

10. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Według Paska ludzki los jest zmienny i zależy wyłącznie od Boga: fortuna jest jak piłka, którą Bóg się bawi, podnosząc jednych i poniżając drugich. Nie ma tu ślepego przypadku, bo i upadek, i awans pochodzą od Boga. Tę barokową refleksję Pasek wiąże z wojną moskiewską 1660 r.: klęski Chowańskiego pod Połonką i Dołgorukiego uważa za karę dla Moskwy, która napadła na Polskę, a zwycięstwo za dowód opieki Boga nad Polakami.
Punktacja: Wyjaśnienie, że los człowieka jest zmienny i zależy od woli Boga: fortuna to piłka, którą Bóg rzuca, podnosi i poniża (motyw koła fortuny, zmienności losu) — 1 pkt. Powiązanie z klęską wojsk moskiewskich w 1660 r. (Połonka i zwycięstwa Czarnieckiego nad Chowańskim i Dołgorukim), które Pasek przypisuje Bogu — 1 pkt. Maks. 2 pkt.

Grupa B

1. (1 pkt) **A, C**

2. (1 pkt) **A**

3. (3 pkt) **1. P; 2. F; 3. F** — po 1 pkt za zdanie

4. (3 pkt) **1. P; 2. P; 3. P** — po 1 pkt za zdanie

5. (3 pkt) **1–C, 2–A, 3–B** — po 1 pkt za parę

6. (3 pkt) **(1) Mazepa; (2) nożycami; (3) Kazimierz** — po 1 pkt za lukę

7. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Naborowski przedstawia życie i śmierć jako nierozerwalnie splecione — już w chwili narodzin człowiek zaczyna zbliżać się do kresu, a czas upływa niezauważalnie, lecz nieustannie. Poeta wylicza ulotne zjawiska, takie jak dźwięk, cień, dym i wiatr, do których porównuje ludzkie istnienie, podkreślając jego kruchość. Wiersz wyraża typowo barokowe przekonanie o marności doczesnego bytu wobec nieuchronności śmierci.
Punktacja: Wskazanie obrazu — śmierć obecna od pierwszej chwili życia, czas mierzony nieustannym upływem (1 pkt) + wskazanie przesłania filozoficznego — marność i krótkotrwałość ludzkiej egzystencji (1 pkt). Maks. 2 pkt.

8. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Komizm bierze się z nieporozumienia językowego: po rusku zaproszono Paska na przysmaki, czyli kawałek białugi i łabędzi kuper, a on nie znał tej ryby ani zwyczaju i wziął to za zaproszenie na nieprzyzwoite części ciała. Omal nie odpowiedział grubiańsko, a później na obiedzie u Czarnieckiego odpłacił posłom docinkiem. Epizod pokazuje, że Pasek patrzy na Moskali z wyższością sarmaty i żartuje z ich obyczajów, na przykład z zamiłowania do śmierdzącej gorzałki. Jednocześnie obcuje z nimi swobodnie i wesoło.
Punktacja: Wyjaśnienie komizmu: nieporozumienie językowe; kolano białugi i kuper łabędzia to przysmaki, a Pasek wziął je za obraźliwe zaproszenie — 1 pkt. Wniosek o postawie: poczucie wyższości i kpina z obcych obyczajów (np. z moskiewskiej gorzałki), ale też ciekawość i swoboda w kontakcie z posłami — 1 pkt. Maks. 2 pkt.

9. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Wiersz zbudowany jest z równoległych zdań zaczynających się od ty i ja — to paralelizm, a zarazem antyteza. Podmiot punkt po punkcie zestawia siebie ze zmarłym: ten nie ma rumieńców, bo nie ma krwi, on też jest blady; przy trupie palą się świece, w nim płonie skryty płomień. Takie zestawienie przekonuje, że zakochany jest jak martwy, i przygotowuje pointę, w której okazuje się, że jest mu gorzej niż trupowi.
Punktacja: Wskazanie paralelizmu składniowego / anafory (zdania rozpoczynane od Ty… ja…) lub antytezy — 1 pkt. Funkcja: systematyczne porównanie stanu zmarłego i zakochanego; każde podobieństwo odsłania cierpienie zakochanego, prowadząc do pointy — 1 pkt. Maks. 2 pkt.

10. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Podmiot nie mówi o przemijaniu ogólnie, lecz zwraca się do konkretnego ty i nazywa adresata nieborakiem. Dzięki temu wiersz brzmi jak osobista przestroga: to właśnie czytelnik jutro już nie będzie tym, kim jest dziś, i to jego chwila przemija, zanim o niej pomyśli. Każdy odbiorca ma odnieść prawdę o krótkości życia do siebie.
Punktacja: Wskazanie, że podmiot zwraca się do adresata w 2. osobie (ty, nieboże) — apostrofa — 1 pkt. Funkcja: wiersz staje się osobistą przestrogą (memento mori) skierowaną do każdego czytelnika; prawda o przemijaniu dotyczy jego samego — 1 pkt. Maks. 2 pkt.

Skala ocen (orientacyjna, 22 pkt w każdej grupie)

bardzo dobry (5)	20–22 pkt
dobry (4)	17–19 pkt
dostateczny (3)	11–16 pkt
dopuszczający (2)	7–10 pkt
niedostateczny (1)	0–6 pkt

Progi: 90%, 75%, 50%, 30%. Progi w Twojej szkole mogą być inne. W zadaniach otwartych uznaj każdą odpowiedź poprawną merytorycznie, także sformułowaną inaczej niż przykład.

Ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: **matury-online.pl/sprawdzian/polski/barok**.
Nauczyciele i korepetytorzy ułożą własną kartę z banku ponad 20 tys. zadań: **matury-online.pl/dla-korepetytorow**.